

N:o 110.

Viidentenäkolmatta Sunnuntaina Kolminaisuuden Päivästä.

Evank. Matt. 24: 15–28.

Koska te siis näette hävityksen kauhistuksen, josta sanottu on Daniel profetaan kautta, seisovan siinä pyhässä siassa: (joka tämän lukee, hän ymmärtäköön.) silloin ne kuin Juudeassa ovat, paetkaan vuorille. Ja joka katon päällä on, älköön astuko alas ottamaan jotakin huoneestansa. Ja joka pellolla on, älköön palaitko vaatteitansa ottamaan. Voi raskaita ja imettäväisiä niinä päivinä! Mutta rukoilkaat, ett’ei teidän pakonne tapahtuisi talvella eikä sabbatina. Sillä silloin pitää suuren vaivan oleman, jonka kaltaista ei ole ollut maailman alusta, niin tähän päivään asti, ei myös tule. Ja ellei ne päivät olisi lyhennetyt, niin ei yksikään liha tulisi autuaaksi: mutta valittuin tähden pitää ne päivät lyhennettämän. Silloin jos joku teille sanoisi: katso, tässä on Kristus, taikka siellä; älkäätkä uskoko. Sillä väärät kristukset, ja väärät profetat nousevat, ja tekevät suuria ihmeitä ja merkkejä: niin että myös, jos taitaisi tapahtua, valitutkin eksytettäisiin. Katso, minä olen sen teille ennen sanonut. Jos he siis teille sanovat: katso, hän on korvessa, niin älkäätkä menkö ulos: katso hän on kammiossa; älkäätkä uskoko. Sillä niinkuin pitkäisen tuli leimahtaa idästä, ja näkyy hamaan länteen, niin on myös ihmisen Pojan tulemus. Sillä kussa raato on, siihen kotkat kokoontuvat.

Tässä luvussa kuvataan noiden kummankin valtakunnan, sekä juutalaisuuden että koko maailman, päättymistä ja loppua. Mutta evankelistat Matteus ja Markus sekoittavat molemmat toisiinsa eivätkä noudata järjestystä kuten Luukas. He eivät nimittäin pidä muuta lukua, kuin että toistavat ja kertovat Kristuksen sanat huolimatta siitä, mitä edellisestä tai jälkimmäisestä on sanottu. Mutta Luukkaan tarkoituksena on kirjoittaa selvästi ja järjestyksessä kertoessaan kahdesti tämän puheen, ensin lyhyesti yhdeksännessätoista luvussa, jossa kuvailee Juutalaisten häviötä Jerusalemissa, ja sitten ensimmäisessäkolmatta luvussa, jossa puhuu kummastakin hyvässä järjestyksessä.

No, tiedä siis, että Matteus tässä sotkee ja sekoittaa toisiinsa sekä Juudan kansan että

maailman lopun ja keittää niistä ikäänkuin yhden puuron. Mutta jos tahdot tämän ymmärtää, niin täytyy sinun asiat erotella ja sovittaa kukin kohdalleen, mitä oikeastaan on juutalaisista ja mitä koko maailmasta sanottu. Sitä tahdomme tarkastella.

Ensiksi alkaa Kristus tässä luvussa ennustaa juutalaisten valtakunnan lopullista hävitystä, jota juutalaiset eivät ollenkaan uskoneet eivätkä odottaneet. Olihan Jumala tämän kansan perustanut ja sille suosionsa osoittanut monilla suurilla jaloilla merkeillä ja sanoilla eli lupauksilla, joita oli tehnyt ja puhunut rakkaille esi-isille, niin erinomaisilla, ettei sen vertaista ole yhdenkään kansan osaksi maan päällä tulut. Sen vuoksi he niihin jäykästi luottivat ja uskalsivat pitäen ne ijankaikkisesti muuttumattomina. Ei heidän mielestensä heidän val-

takuntansa vielä tänäkään päivänä ole hävinnyt vaan vähäsen rappiolle joutunut, josta se kyllä vielä voi pystyyn kohota. Heidän päähänsä ei mahdu, että se nyt tykkänään lopussa olisi.

Sen vuoksi on Jumala edeltäpäin, paitsi ihmeillensä, myöskin profeetain selvän selvilä lauseilla julistanut, että tämä valtakunta oli loppuva ja että Jumala tahtoi lakkauttaa ulkonaisen laki-, ruoka-, uhri-, y. m. hallituksen ja asettaa sijaan toisen, joka oli ijankaikkisesti kestävä, niinkuin enkeli sanoi neitseelle Kristuksesta: **Hänen pitää Jaakopin huoneen kuningas ijankaikkisesti oleman ja hänen valtakunnallensa ei pidä loppua oleman.** Luukk. 1: 33.

noissa juutalaisuuden loppua koskevissa lauseissa on varsinkin yksi, profeeta Daan. 9: 25 ja seur., joka puhuu hävityksen kauhistuksesta, jonka Kristus tässä mainitsee, ja joka ei siinä ole oikealla paikallaan, sillä siinä puhutaan juuri Juudan kansasta. Siellä sanotaan näin: **Niin tiedä nyt ja ota vaari, että siinä ajasta kuin käsky annetaan ulos, että heidän pitää jälleen kotia palajaman, ja Jerusalemin rakettaman päämieheen Kristukseen asti, on seitsemän viikkoa; niin myös kaksi seitsemättäkymmentä viikkoa, joina kadut ja murit jälleen raketaan, vaikka surkialla ajalla. Ja kahden viikon perästä seitsemättäkymmentä surmata Kristus, ja ei enämpi ole; ja päämiehen kansa tulee ja kukistaa kaupungin ja pyhän, niin että ne loppuvat, niinkuin virran kautta, ja sodan loppuun asti pitää sen hävitetyn oleman. Mutta hän monelle liiton vahvistaa yhdessä viikossa; ja puolessa viikossa lakkauttaa uhrin ja ruokauhrin, ja siipein tykönä seisoo hävityksen julmuus, ja on päätetty, että se loppuun asti pitää hävitetty oleman.**

Profeeta Daaniel olisi halusta tietänyt jonkin varman ajan, milloin tuo oli tapahtuva, mutta siihen hän ei voinut päästä. Vaikka nimittäin enkeli viittaa johonkin määrättyyn aikaan, oli se kuitenkin liian hämärätä profeetan ymmärtää. Sen vuoksi hän sanookin: lopulla eli viimeisellä ajalla olet sinä kaikki näkevä, se on: sinulle ilmoitettu ennustus on maailman lopussa tapahtuva.

Sillä kun Kristus ja apostolit saarnasivat evankeliumia, kesti sitä kolme tai puolen neljättä vuotta, niin että se hyvästi sopii Daanielin laskuun, nimittäin 490 vuoteen. Sen vuoksi hän sanookin, että Kristus on puolessa viikossa lakkauttava jokapäiväiset uhrin, se on: juutalaisten pappeus ja hallitus on loppuva. Se on kaikki tapahtunut siinä puolessa neljättä vuodessa, jona Kristus saarnasi ja se on neljässä vuodessa Kristuksen jälkeen loppuun saatettu, sillä tällä ajalla varsinkin Juudan maassa apostolit voimallisimmin evankeliumia julistivat, niin että kun he suunsa avasivat, Pyhä Henki heti tuli taivaasta alas, kuten apostolien Tekoraamatussa luetaan. Siis kokonainen viikko, se on: seitsemän vuotta vahvistettiin liittoa, kuten Daaniel sanoo, se on: saarnattiin evankeliumia juutalaisille, josta toisessa paikassa on kirjoitettu. Kun siis uusi aika oli ja uutta saarnaa aljettiin, täytyi myöskin uuden valtakunnan alkaa semmoisen, jossa Kristus sanalla ja uskolla hallitsee meidän sydämissämme. Jos sitten tämän nyt piti jatkuman, täytyi entisen saada päästökirja, lakata voimassa olemasta ja tauota. Tämä on yksi osa profeetan ennustusta, johon Kristus viittaa.

Toinen on hävityksen kauhistuksesta, kun Kristus lausuu: **Koska te näette hävityksen kauhistuksen, josta sanottu on Daaniel profeetan kautta, seisovan pyhässä sijassa; joka tämän lukee hän ymmärtäköön.** Katsokaa, tarkoittaa Herra, tässä on teillä varma merkki Daanielin ennustuksesta, että tällä val-

takunnalla nyt on loppu käsissä, alkäänt antako itseänne eksyttää, vaikka eivät juutalaiset ja heikot kristityt luulekkaan sen joutuvan hävitytyksi.

Se kauhistus taasen, josta Daaniel kirjoittaa, on se että keisari Gaijus, kuten historiat kertovat, asetti kuvansa Jerusalemin temppelein epäjumalaksi, jota heidän piti kumartaa, sitten kun kaikki muu pyhyys sieltä oli hävitetty. Raamattu nimittäin sanoo kauhistukseksi oikeastaan epäjumalten palvelemista, koska Jumala sitä inhoo ja kauhistuu, sillä hän ei vihaa mitään syntiä niinkuin tätä. Tosin hän rankaisee muitakin, mutta niiden tähden hän ei hylkää ihmisiä, jos he parannuksen tekevät, kuten Ps. 89: 31–34 sanoo: **Jos hänen lapsensa minun lakini hylkäävät, ja ei vaella minun oikeudessani; jos he minun säätyini turmelevat, ja ei minun käskyjäni pidä, niin minä heidän syntinsä vitsalla rankaisen ja heidän pahat tekonsa haavoilla. Mutta minun armoani en minä hänestä käännä pois, enkä salli minun totuuteni vilpistellä.**

Mutta sitä syntiä, jota sanotaan epäjumalisuudeksi ja joka on oikeastaan epäuskkoa ja Jumalan kieltämistä hän ei voi kärsiä, ja se juuri ihmisen kadottaa. Jos nimittäin sydän sellaisena pysyy, että se oikein opettaa ja uskoo sekä tietää meidän työmme aivan arvottomiksi, kuin myöskin että me ainoastaan uskon kautta Jumalalle kelpaamme ja häntä oikein palvelemme, niin se on oikeata jumalallista menoa ja siinä pysyy valkeus ja totuus. Vaikka siinä uskon ohella onkin syntiä ja lihan heikkoutta, niin se ei ole kauhistusta Jumalan edessä vaan ainoastaan jokapäiväistä syntiä, jota Jumala kyllä ajallisesti rankaisee, mutta jonka vuoksi hän kuitenkin kansan säilyttää, säästää ja armahtaa, jotta se oppisi tuntemaan hänen hyvyytensä ja kääntyisi hänen puoleensa. Missä taasen uskoa ja oikeata op-

pia ei ole, siinä on kaikki hukassa, sillä ei ole mahdollista, että ihminen näin ollen olisi rakentamatta väärää jumalanpalvelusta ja kumartamatta itse valitsemiaan luuloja ja töitä, joilla hän suorastaan kieltää Jumalan ja hänen sanansa, niin että Jumala kokonaan kääntyy hänestä pois eikä mitään armoa enään voi olla. Tuollaista kauhistusta on yleensä kauneimpien ja suurimpien pyhien elämä maailman edessä, jotka ulkonaisesti harjoittavat kauniita töitä ja tapoja, mutta sisällisesti ovat täynnä saastaisuutta, jommoista näemme vielä tänäkin päivänä meidän veljeskunnissa ja jumalanpalveluksissa niiden paraimpiakin ollessa. Sitä vastoin muutamia kristityitä, jotka, vaikka eivät heidän työnsä ja vaelluksensa yhtä kauniilta paista, kuitenkin ovat pyhiä Jumalan edessä.

Kristus lausuu siis, kuten sanottu, että kun kauhistus, se on, epäjumala seisoo temppelissä, silloin valtakuntakin lopullisesti hävitetään ja kukistetaan, niin ettei sitä enään voida pysyttää. Tämän saman selittää Luukas 21: 20–22 selkeästi näillä sanoilla: **Mutta koska te näette Jerusalemin sotaväeltä piiritettävän, niin tietäkää, että hänen perikatonsa on lähestynyt.** Sitten seuraa kohta perässä, mitä Herra tässäkin sanoo: **Silloin ne, jotka Judeassa ovat, paetkaan vuorille; ja edelleen: Voi raskaita ja imettäväisiä niinä päivinä! Mutta rukoilkaat, ettei teidän pakonne tapahtuisi talvella eikä sapattina. Sillä silloin pitää suuren vaivan oleman, jonka kaltaista ei ole ollut maailman alusta niin tähän asti, ei myös tule.**

Tämä koskee vielä kaikki Jumalan kansaa, sillä jos se kohtaisi meitä maailman lopulla, täytyisi meidän tekstin mukaan olla Juudan maassa, koska Herra sitä tässä nimenomaan tarkoittaa. Niinpä onkin tuo hänen sanansa totta, ettei mitään suurempaa vaivaa koskaan ole ollut maan päällä eikä tule, kuin tuossa hävityksessä oli. Historiasta voidaan lukea,

kuinka hirvittävästi heitä surmattiin, ja kuinka he keskenänsäkin toinen toisiaan tappoivat, hyppäsivät tuleen ja itsensä toisilla surmauttivat; olipa siellä niin suuri nälkäkin, että söivät lihan käsivarsistaan, jopa omia lapsiaankin. Niin kauheita ja surkeita siellä on tapahtunut, ettei sellaista kurjuutta ja hätää ole milloinkaan kuultu.

Mutta se olikin heidän oma tahtonsa, että Jumala näin sokaisi ja turmeli heidät. Hän olisi kyllä armahtanut ja mielellään säästänyt heitä, vaan he itse omalla uppiniskaisuudellaan olivat syypäitä tuollaiseen kurjuuteen, että heidän täytyi itse surmata ja syödä toisiaan, niin että heidän niinkuin he sen itse olivat alkaneet, täytyi olla kaikkea tätä murhaa ja verenvuodatusta vaan lisäämässä. Näin on Kristuksen ja kaikkein profeetain kuolema heille kauheasti kostettu, koska he lakkaamatta raivosivat Jumalan sanaa vastaan ja lisäksi vielä vainosivat ja maanpakoon ajoivat apostoleita, kuten Paavali 1 Tessal. 2: 15, 16 kertoo, että Jumalan viha vihdoin heidän päälensä tuli.

Kun nyt tällainen kauhea viha ja hirmuinen vitsaus on tullut, sanoo Kristus, niin paetkaa, minne suinkin paeta voitte. Nuo sanat nimittäin: **paetkaa vuorille, joka Juudeassa on, joka katolla on, joka pellolla on** j. n. e., ovat kaikki kuvauspuhetta, joka merkitsee: Kiiruhtakaat matkaanne, mitä pikemmin sitä parempi, älkääkä olko löydettävissä. Niin tapahtuikin. Kun juutalaisia oli kyllin monella merkillä varoitettu taipumaan roomalaisten vallan alle, vaan kun he eivät tahtoneet, niin pakenivat opetuslapset ja apostolit noudattaen tätä Kristuksen käskyä ja jättäen oman onnensa nojaan kaikki, mitä Juudan maassa oli, eivätkä palanneet enään mitään noutamaan.

Mutta rukoilkaat, sanoo hän vielä, **ettei teidän pakonne tapahtuisi talvella eikä sapatina**, se on: pitääkö varanne, että pakenet-

te oikeaan aikaan, niin ettei teitä kiinni saada. Sillä hän ei tahtonut mitään ihmettä tehdä pelastaakseen heidät yksin vihollisen käsistä, vaikka hän kyllä olisi voinut sen tehdä, sillä hän oli päättänyt sulloa yhteen läjään kaikki, mitä siellä oli, ja sen vuoksi piti sen kaiken olla yhtenä surman saaliina. Jerusalemissa oli tuohon aikaan ääretön kansanpaljous, kuten kirjoitetaan, yksitoista kertaa satatuhatta miestä, ja kaikkein piti ilman erotusta perikatoon joutua. Sen vuoksi varoittaa Kristus opetuslapsiansa, etteivät säästäisi pakoaan sapatiksi, jolloin ei ollut lupa matkata, eikä talveksi, jolloin oli liian kylmä. Heidän piti lähteä liikkeelle mitä pikemmin sitä parempi, ettei viipymisen vuoksi aika olisi käynyt sopimattomaksi.

Näin pitkälle on nyt Kristus puhunut juutalaisista. Minä sanoin alussa, että Matteus ja Markus ovat sekoittaneet kummankin lopun keskenään, niin että on vaikeata tehdä erotusta, vaikka se on välttämätöntä. Huomaa se vuoksi, että mitä tähän asti on puhuttu, se tarkoittaa kaikki juutalaisia, mutta tässä hän nyt sotkee molemmat keskenään, katkaisee äkkiarvaamatta ajatusjuoksun, ei välitä enään järjestyksestä, kuinka Kristus on lauseensa laatinut toistensa jälkeen, vaan jättää sen Luukaan tehtäväksi. Hän tahtoo ainoastaan sen sanoa, että ennen viimeistäkin päivää on juuri näin tapahtuva. Hän lausuu:

Ja ellei ne päivät olisi lyhetyt, niin ei yksikään tulisi autuaaksi, mutta valittuin tähden pitää ne päivät lyhettämän. Tämä koskee sekä juutalaisuuden hävitystä, että maailman loppua; ajatus on seuraava: Kurjuus ei kestäisi kauvan hurskasten tähden, sillä sota juutalaisia vastaan ei kestänyt täyttä kahtaan vuotta, ennen kuin jo rauha tuli, mutta koska tuo kaikki maailman lopullakin tapahtuu, tahdomme edellä olevat lauseet juutalai-

sista sovittaa itseemmekin evankelistan ajatusjuoksua seurataksemme.

Sellaista teurastusta, joka juutalaisten osaksi tuli, en luulisi enään tapahtuvan, koska teksti lausuu: **Silloin pitää suuren vaivan oleman, jonka kaltainen ei ole ollut maailman alusta niin tähän asti, ei myös tule.** Mutta meitä on toinen rangaistus kohtaava; niinkuin tämä oli ruumiillinen, niin on maailman lopulla hengellinen rangaistus kohtaava kristittömiä, jotka ovat juutalaisten kaltaisia. Tällä tavalla voidaan asioita toisiinsa verrata; samoin kuin tämä rangaistus Jumalan määrämänä kohtasi Jerusalemiä ja survoi kaikki tomuksi, yhtä hirmuisesti, vieläpä hirmuisemmastikin on ennen viimeistä päivää käyvä, kun hän on tuleva koko maailmasta lopun tekemään.

Sillä Kristus on taivaaseen astuttuaan levittänyt valtakuntansa ei ainoastaan Juudan maahan vaan koko maailmaan evankeliumin kautta, jota kaikkialla saarnataan ja kuullaan. Mutta me menettelemme kuin juutalaiset, kiellämme ja vainoomme Jumalan sanaa ja surmaamme kristityitä, jotka sitä tunnustavat ja saarnaavat. Tätä tekivät aluksi roomalaiset ja heidän jälkeensä tähän päivään asti ovat sitä tehneet paavi, piispat, ruhtinaat, munkit, messupapit. Sitä on nyt harjoitettu yli viisisataa vuotta, niin ettei kukaan ole tohtinut saarnata Jumalan sanaa, sillä ainoastaan muodon vuoksi on saarnatuolilta evankeliumin teksti luettu, joista sitten on ihmisoppeja imetty ja sommiteltu. Jos joku on sitä vastaan puhunut, on heidän vaivaisten varalle ollut miekat ja tuliroviot. Eipä sekään auta, että heitä varoteetaan ja peljätetään sanoilla ja merkeillä, he vaan oikaisevat päätänsä korkeammalle, raivoovat ja metelöivät vastaan kuin mielipuolet, niin että Jumalalle olisi jo nytkin kyllin syytä hukuttaa heidät lopullisesti ja ijankaikisiksi viimeisellä päivällään.

Sen vuoksi koskee Daanielin lause häviötyksen kauhistuksesta meitäkin. Onhan meilläkin oikea kammottava kauhistus pyhässä sijassa istumassa, nimittäin kristikunnassa ja ihmisten omissatunnoissa, joissa Jumalan yksin pitäisi asua ja vallita. Siitä kirjoittaa Daaniel selvin ja pontevin sanoin paljon kahdeksannessa ja yhdennessätoista luvussa. Sillä tämä on se oikea ja puhdas oppi, jota me saarnaamme, että Kristus on meidät lunastanut synnistä, kuolemasta, perkeleestä ja kaikesta onnettomuudesta, ja asettanut Jumalan valtakuntaan sanan ja uskon kautta, joka meidät kaikesta laista vapauttaa. Ei kukaan ihminen voi millään lain työllä, olkoon se minkä nimellinen tahansa, tulla tähän valtakuntaan eikä synnistä irti päästä. Missä tätä saarnataan ja uskotaan, siellä asuu ja hallitsee Kristus hengellisesti sydämissä ilman välikappaleita, ja siellä on Pyhä Henki kaikkinaisilla Jumalan lahjoilla ja rikkauden täydellisyydellä.

Mutta kuinka paavi tekee? Hän ei istu luonnollisessa temppelissä tai Jumalan huoneessa, vaan hengellisessä, uudessa, elävässä, josta Paavali sanoo: **Jos joku Jumalan temppelin turmelee, sen Jumala turmelee, sillä Jumalan templi on pyhä, niinkuin tekin olette.** Siihen on kaikkina aikoina monta perkelettä ja vääräuskoista uskaltaneet istuutua ja kaikki ne, jotka saarnaavat vastoin oikeata oppia: Jos tahdot autuaaksi tulla, niin mene siihen tai tähän säätyyn ja veljeskuntaan, tee se tai tämä työ. Näin vetävät he ihmisiä uskosta töihin ja käyttävät kuitenkin sen ohessa selkeästä puhetapaa, että Kristus on Herramme, vaikka juuri sen perinpohjin kieltävät. He eivät mainitse sanaakaan siitä, että hän yksin armosta antaa synnit anteeksi ja pelastaa kuolemasta ja helvetistä. Vaan näin he opettavat: Tämän veljeskunnan avulla, näiden töiden kautta pitää synty sovitetaman, siitä täysi tehtävän ja armo saataman. Se on juuri samaa

kuin jos sanoisit: Kristus ei ole sitä tehnyt, hän ei ole Vapahtaja, hänen kärsimisensä ja kuolemansa ei voi auttaa. Jos nimittäin sinun työsi pitäisi tämä aikaan saada, niin ei hän voi sitä verellään ja kuolemallaan tehdä, joten jompikumpi käy tarpeettomaksi. Jos sinä turvaat töihin, niin ajat sinä Kristuksen pois, kiellät ja häpäiset hänen kalliin verensä ja kaiken hyvyytensä; silloin hän ei myöskään voi sanansa, tekonsa eikä henkensä kautta asua ja hallita sinun sydämessäsi, sillä silloin ovat työsi sinun epäjumalasi, joiden annat hallita ja vallita.

No katso nyt, eikö paavi ole kaikkien kauhistusten kammottavin pääkauhistus, jota Kristus ja Daaniel tarkoittavat, ja eikö hän ole se oikea antikristus, josta on kirjoitettu, että se istuu Jumalan temppelissä, Kristusta mainitsevan kansan keskuudessa, jossa hänen valtakuntansa, henkensä, kasteensa, sanansa ja uskonsa pitäisi vallitseman. Onhan paavi hengellistä oikeuttaan paisutellen anastanut Kristukselta viran ja valtakunnan, tahtoo omiatuntoja hallita ja niitä kuljettaa asetuksiinsa ja töissään. Tätä vasta sanottakoon hävityksen kauhistukseksi, se on: kaiken hävittämiseksi ja raastamiseksi. Eihän voi, kuten sanottu, Kristus ja minun työni sopia yhteen. Jos toinen vallan saa, täytyy toisen kukistua ja hävitä; näin on paavi tykkänään hävittänyt Kristuksen valtakunnan, ja koko hänen laumansa ja joukkokuntansa on Kristuksen kieltänyt.

Tätä kaikkea on P. Paavali hänestä ennustanut 2 Tessal. 2: 3–4, jossa sanoo häntä **synnin ihmiseksi ja kadotuksen lapseksi, joka on vastaanseisoja ja korottaa itsensä kaikkein päälle, kuin Jumalaksi taikka jumalan palvelukseksi kutsutaan, niin että hän istuttaa itsensä Jumalan templiin niinkuin Jumala ja tekee itsensä jumalaksi.** Vaikkakin paavilaiset tahtovat kääntää tämän lau-

seen pois itsestään ja sanovat Kristuksen ja Paavalin puhuvan Jerusalemin temppelistä, jossa muka antikristus on asuva ja hallitseva, niin se ei ollenkaan pidä paikkaansa. Sanoo-han Kristus tässä, että Jerusalemi temppeleinsä on saava lopun eikä hävityksensä jälkeen enään koskaan tuleva rakennetuksi. Koska nyt Paavali tarkoittaa aikaa Juudan valtakunnan ja luonnollisen temppelin hävityksen jälkeen, niin ei tällä voida muuta ymmärtää kuin uutta hengellistä temppeliä, jota me olemme, kuten hän itse sanoo.

Siinä on paavi istuva ja kunnian saapa, ei Jumalan yli vaan yli kaiken, mitä Jumalaksi sanotaan, lausuu hän. Sillä Jumalan nimi pysyy luonnollisesti korkeimpana kunniana, joten hän siis ei voi korottaa itseään oikean luonnollisen Jumalan yläpuolelle, vaan sen yli, jota jumalaksi ja jumalanpalvelukseksi sanotaan. Se on: hän korottaa saarnansa ja kunniansa korkeammalle kuin oikea Jumala. Mehän näemmekin, että monet ruhtinaat ja koko maailma riippuu hänessä ja pitää hänen lakinsa Jumalan käskyjä korkeampina. Jos joku vastoin hänen käskyään syö lihaa tai siirtyy tuosta saastaisesta pappi-, munkki- ja nunna-säädystä avioelämään, niinkuin Jumala on käskenyt, tai jos joku Kristuksen asetuksen mukaan nauttii sakramentin molempia muotoja, niin on se suurin synti, jota paljoa vähempiä ovat varkaus, haureus, ja kaikki julkiset paheet vastoin Jumalan käskyjä, ja josta ei kukaan tohdi heitä edes nuhdella. Vieläpä he häpäisevät itse Jumalan sanaa, vainoovat ja tappavat kristityitä, jota sitten pitävät suurimpana Jumalanpalveluksena, niinkuin se suurin palvelus onkin, minkä voivat jumalallensa paaville tehdä. Eikö täten antikristusta totisesti palvelle ja kunnioiteta Jumalata suurempana? Jos sitä vastaan joku puhuu tai tekee, sen täytyy heidän käsiinsä jouduttuaan paikalla kuol-

la. Tässä on mielestäni kyllin kauhistusta kuvattuna.

Kylläpä jo olisi aika pötkiä pakoon, ken paeta taitaa, jättää kaiken omaisuutensa ja mennä matkoihinsa mitä pikemmin sitä parempi, ei jaloilla vaan sydämellä, niin että päästäisiin tästä kauhistuksesta ja astuttaisiin uskon kautta Kristuksen valtakuntaan. Mutta tämän kauhistuksen oikeaan tuntemiseen vaaditaan ymmärrystä ja terävätä silmää. Paremminkin sitä taas ei voida tarkastella, kuin että sitä verrataan Kristukseen, joka opettaa, kuten edellä sanottiin, että me hänen verensä kautta sovitetaan Jumalan kanssa ja tulemme autuaiksi, mutta paavi antaa sen voiman meidän töillemme. Siinäpä nyt näet, että on aivan eri asioita tulla töitten kautta autuaaksi tahi ilman töitä. Jos siis tahdot Kristuksessa pysyä, täytyy sinun paeta ja karttaa paavia.

Tämä nyt on se hävityksen kauhistus, joka meidän aikanamme on vallalla ollut, mutta joka nyt Jumalan arvossa on ilmi tullut. Sitä ei kuitenkaan keisari eikä maallinen valta ole kukistava. Kaiken tämän täytyy olla suurempi tuota ruumiillista hävitystä, jossa siinäkin oli niin suurta vaivaa, ettei ruumiillisesti suurempaa voi olla. Siitä syystä on Jumala pidättänyt omaksi työkseen tämän kukistamisen, kuten Paavali 2Tessal. 2: 8 sanoo: **jonka Herra suunsa hengellä tappaa ja tekee hänen kanssansa lopun hänen tulemisensa ilmoituksen kautta.** Tosin he suuresti pelkäävät maallista valtaa ja kapinata, mutta niin hyvin ei heille ole käyvä. He eivät ole ansainneet niin lievää rangaistusta, että Jumala sallisi heidän ihmisten kautta kukistua, sillä hän tahtoo sen tehdä ilman välikappaleita omalla sanallaan. Onpa jo siihen päästykin ja tätä valtakuntaa sen verran hävitetty, ettei sillä ole enään valtaa sellaisten omientuntojen yli, jotka evankeliumin tietävät. Vaikka kuinka kiukuisesti paavi raivoisi evankeliumia vastaan,

täytyy hänen kuitenkin langeta ruhtinasten jalkoihin apua pyytämään. Näin on hänen valtansa evankeliumilla heikonnettu ja murrettu, mutta sen lopullinen hävitys säästetään viimeiseen päivään. Sen siis täytyy osaksi vielä pysyä pystyssä, kunnes Kristus taivaasta tulen hävittää koko joukon ja musertaa sen tomuksi.

Mutta niinkuin muinoin juutalaisten päivät lyhennettiin, kuten Kristus sanoo, niin pitää ne nytkin lyhennettämän valittujen tähden. Me näemmekin, että paavin valtaa jo on vastustettu sata vuotta ja että se on vähentymässä, vaikka hän Kostnizin kirkolliskokouksessa poltatti Johannes Hussin ja pelotti täten jokaisen pitämään paavia jumalana. Mutta totuus virkosi kohta uudelleen ja on tähän saakka voimistunut, niin että paavilaisuutta nyt ylönkatsotaan eikä se enään voi valtaansa säilyttää. – Näin nyt sopii tämä, kuten sanottu, ei ainoastaan juutalaisiin vaan myöskin meidän kauhistukseemme, paavin valtakuntaan. Edelleen sanoo Kristus:

Silloin jos joku teille sanois: katso, tässä on Kristus, taikka siellä; älkäätkä uskoko. Nämä seuraavat lauseet pankkaamme tarkoin tähdelle ja muistiimme voidaksemme niillä lyödä rämähyttää paavia ja hänen lahkoansa vasten otsaa, jotka Kristuksen valtakunnan vievät ja kristillisen elämän sitovat ulkonaisiin, näkyväisiin asioihin. Sanovathan he aivan julkisesti: Missä paavi on, siinä on kristillinen kirkko. Tällä tahtovat he viekoitella meitä löytämään, tuntemaan ja käsittämään sen persoonissa, paikoissa ja tavoissa, joka kaikki on ulkonaista. Näin tekevät kaikki luostarit ja veljeskunnat. Jos sinä, sanovat he, pukeudut, noin rukoilet, noin paastoot, niin saat syntisi maksetuksi ja tulet autuaaksi. Sellaista on Kristus meille tässä ennakolta sattuvasti kuvannut ja viitannut juuri luostareihin, säätyihin ja töihin, joilla he tahtovat sieluja auttaa.

Hän varoittaa meitä, että kavahtaisimme tuommoista emmekä antaisi riistää itseltämme saamaamme perustusta, jonka mukaan me emme näin kristityiksi tule, vaan ainoastaan Kristuksen verellä me lunastetaan kaikesta pahasta ja siirretään Jumalan valtakuntaan, jos uskomme. Näin hän tempaa kaikki ajalliset ja ulkonaiset kappaleet silmistämme, kaataa yhdellä sanalla maahan kaikki opit, jotka eivät uskoa puhtaasti saarnaa, ja kaiken sen elämän, jonka perustuksena ei oikea usko ole. Näillä hänen sanoillaan: **jos joku teille sanois: katso tässä on Kristus, taikka siellä,** on lyhykäisesti lausuttu: Kavahtakaa kaikkia, jotka teitä töihin johdattavat, sillä ne totisesti pettävät ja repivät teitä pois minusta.

Sillä väärät kristukset ja väärät profeetat nousevat ja tekevät suuria ihmeitä ja merkkejä, niin että myös, jos taitais tapahtua, valitutkin eksytettäisiin. Nämä ovat merkillisiä, vakavia ja hirmuisia sanoja, sillä näiden mukaan nuo töitten saarnaajat saavat niin suuren vallan ja vaikutuksen ihmisten keskuudessa, että uskovaiset pyhätkään eivät voi eksymystä välttää, kuten onkin tapahtunut. Nuo rakkaat isät: Augustiinus, Hieronymuksen luullakseni, Bernhard, Gregorius, Fransiskus, Dominikus ja monet muut, vaikka ovat pyhiä olleet, ovat kuitenkin kaikki erehtyneet, kuten ennen olen todistanut. Onhan tämä eksytys jo aikoja sitten alkanut ja hekin muiden mukaan lankesivat siihen ansaan, että sitoivat kristillisen menon ulkonaisiin asioihin joutuen siinä niinkin pitkälle, että he itseskin ulkonaisella vaelluksellansa rupesivat sitä noudattamaan. Me näemme esimerkiksi Bernhardin kirjoista, että hän sangen huonosti kirjoittaa vastatessaan jonkun kysymyksiin munkkeudesta, mutta kun hän vapaan henkensä johdolla kirjoittaa, niin saarnaa hän aivan ihastuttavasti. Sama on laita ollut Augustiinuksen, tuon suuren jalon marttyyrin ja mo-

nen muun. Kun heille jokin kysymys esitetään laista tai ulkonaisesta järjestyksestä, tuleeko se tai tämä pitää, niin paikalla joutuvat ymmälle ja lähtevät haparoimaan eikä paljon puutu, että eksyvät harhateille. Vielä vetoovat paavilaiset meitä vastustaakseen mitä ankarimmin siihen, että olisiko noin moni pyhä ihminen ja opettaja eksynyt ja olisiko Jumala näin hyljännyt maailman. He eivät älyä, että tämä lause iskee heidän omaan niskaansa, niin että kuperkeikkaa heittävät.

Mitä heille sitten pitää vastattaman? Tämä Raamatun lause on selvä ja helposti ymmärretty, sitä pitää meidän uskoa ja sille perustaa; me emme saa siitä poiketa, vaikka pyhät taivaan enkelit vastaan panisivat. Eikö Kristus ole pyhempi ja hänen sanansa vanhempi kuin heidän sanansa? Sillä ei hän puhu tuosta suuresta ja monilukuisesta laumasta vaan valittujen pienestä joukosta, joka sekin on siihen määrään kompastuva, että heidänkin eksymisensä on lähellä. Hän varoittaa meitä heihin luottamasta, kun näemme heidän ulkonaisiin seikkoihin takertuvan. Jos he sitten eivät ole eksyneet, niin ei Kristus voi puhua totuutta siitä julistaessaan. Vaikka nyt kaikki pyhät tähän tulisivat ja käskisivät minua paaviin uskomaan, en sitä kuitenkaan tekisi vaan sanoisin: Olkaa vaan valituista, mutta Kristus on kuitenkin sanonut tulevan niin hirmuisia ja vaarallisia aikoja, että teidänkin täytyy erehtyä. Sentähden täytyy meidän riippua kiinni ainoastaan Raamatussa ja Jumalan sanassa, joka ei sano hänen olevan siellä eikä täällä; missä hän on, siellä tulee minun olla, hän ei tahdo siellä olla, missä minun työni tahi säätyni on. Ken nyt minulle muuta opettaa, se pettää minua. Sen vuoksi sanon vieläkin, ettei pidä paikkaansa tuo heidän väitteensä: Pyhät isät ja opettajat ovat tätä noudattaneet, näin eläneet, sen vuoksi täytyy meidänkin näin elää ja menetellä. Vaan tämä se paikkansa pitää: Kristus

on näin opettanut ja elänyt, sen vuoksi täytyy meidänkin häntä seurata, sillä hän on luotettavampi kuin kaikki pyhät.

Katso, minä olen sen teille ennen sanonut. Jos he siis teille sanovat: katso, hän on korvessa, niin elkäät menkö ulos; katso, hän on kammiossa, elkäät uskoko. Pyhän isän Antoniuksen ja muiden aikana, vähän apostolien jälkeen, on jo se eksytys pantu alulle, josta Kristus tässä puhuu vaan jota kuitenkin Antonius ankarasti vastusti, että monin tuhansin juostiin korpeen yksinäisyydessä elämään. Se saavutti sellaisen maineen, että myöhemmin Hieronymus ja Augustinus sitä melkein epäjumalisesti kunnioittivat eivätkä osanneet sitä kyllin korkealle ylistellä. Mutta jos asiata oikeassa valossaan katsotaan, niin tämä teksti sitä ankarasti vastustaa, ja monta heistä on ollutkin vääräuskoisia ja sellaisina tuomittu. Vaikka monet heistä olivatkin pyhiä ihmisiä, jotka osasivat harhateitä välttää, niin on kuitenkin esimerkki vaarallinen eikä suvaittava. Kyllähän esimerkiksi Fransiskus oli pyhä mies, mutta hänen esimerkkiänsä ja perustamaansa veljeskuntaa ei tule seurata. Mutta tuota ei ole kukaan edes pyhistäkään älynnyt, niin viehättävästi ja niin suurella ulkokiillolla on se mielet puoleensa vetänyt. Kristillinen elämä ei ole rajoitettu erämaihin, vaan sen tulee vapaudessa saada liikkua, kuten Kristus ja apostolit ovat eläneet, niin että astutaan maailmaan, julkisesti saarnataan ja varoitetaan, että siten saatettaisiin ihmisiä Kristuksen luokse. Nuo sitä vastoin juoksevat korpiin ihmisistä erilleen, eivät tahdo maailmassa pysyä, jossa heidän täytyisi paljon kärsiä; valitsevat itselleen ankan elintavan, jolla pyrkivät korkeammiksi kristi-

tyiksi kuin muut. Näinpä luostaritkin tekevät, joita Kristus tässä tarkoittaa kammiolla. Lopuksi hän lausuu:

Sillä niinkuin pitkäisen tuli leimahtaa idästä ja näkyy hamaan länteen, niin on myös ihmisen Pojan tulemus. Se merkitsee: Älkää suinkaan uskoko, jos teille sanotaan Kristuksen ainoastaan siellä tai täällä olevan tai teitä uskosta töihin viekoitellaan. Minä varoitin teitä luopumasta pois puhtaasta uskosta, sillä ette tiedä, millä hetkellä olen tuleva. Kenenkään arvaamatta tulen minä niin äkisti, kuin salama taivaalla leimahtaa. Ken uskossa ei pysy, hän hukkuu. Olkaa siis varuillanne, ettei tuo päivä tule teille odottamatta, pysykää uljaasti uskossa, ettei perkele teidän laiskoina nukkuessanne voisi sitä teiltä riistää. Mutta tekstin sanat on pantu tässä epäjärjestykseen, sillä, kuten sanottu, Matteus kertoo Herran lauseet yhteen otteeseen niitä järjestämättä, jonka vuoksi näihin sanoihin eivät seuraavat oikein sovi:

Sillä kussa raato on, siihen kotkat kokoontuvat. Se on: Älkää huoliko kysellä, missä se paikka on, jossa Kristus on tuleva. Minä olen missä tahdon ja me tapaamme kyllä toisemme tuon sananparren mukaan: **kussa raato on, siihen kotkat kokoontuvat.** Samoin kuin, näet, kotkat eivät mitään paikkaa valitse minne lentelevät, vaan kokoontuvat raadon paikkeille, samoin minunkin omani löytävät minut. Missä olen, sinne valittunikin saapuvat. Tämä on teksti juutalaisten valtakunnan ja maailman lopusta. Siihen nyt Matteus sekoittaa lauseita viimeisen päivän merkeistä, jotka kaikki Luukas selvästi kirjoittaa. Se kuuluu kuitenkin toiseen aikaan ja on toisessa paikassa tarkoin selitettynä. Amen.